

Budapest

József-körut 29. sz.

A KÍTARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

helyben és vidéken postaküldéssel12 korona.

Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kírtás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 49.452/902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. titkár és ügyész.

Igazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *szigeti Barthos Andor* m. k. kereskedelemügyi titkár, *Fábián Lajos* mérnök, *Horváth István* mozdony-főszereelő, *Vécsey Frigyes* máv. altiszt, *Sándor Márkus* máv. főkalauz.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig 4000 korona erejéig van baleset ellen biztosítva, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő halálzási segély fizetetik ki. Maga a tag, nevének elhalálása esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap még életében, mely a halálzási segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészsége által díjtalanul képviseltetik.

5. Az egyesület »Kírtás« című hetilapja minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében az ezentul belépő új tagok, ha belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági díj czimén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 47. számában kimutatott segélyösszeg 41.350 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 47. számában kimutatott segélyösszeg 16.676 korona 66 fillér.

Balesetek.

Néhány napja, hogy rövid időközökben hét halálos kimenetelű baleset történt Budapest környékén és ugyanannyi család váratlanul meg lett fosztva kenyérkeresőjétől. Az áldozatok a vasutnál dolgoztak és hivatásuk teljesítése közben érte őket a végzetes szerencsétlenség. Nem kutatjuk az okait annak, hogy mily körülmények közt, vagy kinek a hibája folytán történtek ezek a balesetek, mert ez nem a mi feladataink közé tartozik. Mi csak a tényeket említjük fel.

A mig ilyen és hasonló szerencsétlenségek az újságolvasóra legtöbb esetben csak idegborzongató újdonságként hatnak, a vasutnál legfeljebb egy kis kellemetlenséget okoznak a jobban vagy kevésbé érdekelt közegeknek, az államnál pedig már csak száraz statisztikai adatként szerepelnek: azokra, kiket közvetlenül érintett ez a rettenetes végzet, ráborul a gyász és szomorúság, telve kínos fájdalommal és kétségbeeséssel, mert tanácstalanul állanak egy oly jövő előtt, mely számukra semmi jót és biztatót nem rejt magában és semmi reményt nem nyújt arra, hogy pótolhatlan veszteségükért csak némi kárpótlást is nyújthatna nekik.

A sujtott család a vigasztalás üres szavai- ból nem merithet reményt a jövőre nézve; az embertársak részvéte pedig vajmi ritkán nyilvánul olyképpen, hogy a lelki kínoknak enyhítésére segítő kézzel közelednék. Mert a családfőnek váratlan kimulása nem csak a szívek boldogságát tépi szét, hanem gyakran a megélhetés föltételeitől is megfosztja a visszamaradottakat, ha a nembánomság és gondatlanság erre nem számított vagy a legtöbb esetben nem akart számítani. A nélkülözésektől gyötörve, kettős fájdalomtól sujtva, ilyenkor hiába keresik a sujtottak a kivezető utat kétségbeesítő helyzetükből.

Ha azonban a családfentartó előrelátása gondoskodott a jövőről és még ily eshetőségre is kiterjedt figyelme, akkor az isteni akarathoz való megnyugvás mellett nagy jótéteménnyé válik az a tudat, hogy legalább az anyagi szükségétől menten nézhetnek a jövő elé.

A kiket ez a szomorú végzet kiszólitott az élők sorából, szegény emberek voltak. Kezük munkájával keresték kenyerüket s a jövedelmük aránylag annyira csekély volt, hogy még napi szükségleteik fedezése is csak a legszerényebb mértékben volt lehetséges. Ebből a keresetből olyan időkre félretenni, mikor a hanyatló erő munkaképtelenné teszi őket, nem igen lehetséges, legalább számottevő összeget nem. Foglalkozásuk veszélyes volta azonban minden órában figyelmeztette őket arra, hogy oly eshetőségeknek vannak kitéve, melyek ezt a csekély keresetet is elvonhatják tőlük. Ha átérezték volna azt a felelősséget, mely ezáltal rájuk hárult, családjaik most nem állanának tanácstalanul és segítség nélkül ezen váratlan csapás folytán.

Egyesületünk azért létesült, hogy épen ezeknek az embertársainknak érdekeit felkarolja és lehetségessé tegye a még oly csekély keresettel bírónak is a jövő biztosítását. Mi az egyesek csekély erejének összpontosítása által kis összegek befizetése ellenében tagjainknak oly előnyöket biztosítottunk, a melyeket még a közepes kereset sem képes egymagában megvalósítani és minden fáradozásunk oda irányul, hogy emberbaráti intézményünket annyira kifejlesszük, hogy a mostaniaknál még kedvezőbb feltételek mellett oly kedvezményeket nyújtsunk, melyeket más, nyereszkesedésre alapított társaságok, képtelenek adni.

Ha a fentemlített balesetek áldozatai egyesületünknek tagjai lettek volna, családjaik most az anyagi gondoknak nyomasztó súlyát nemcsak hogy nem éreznék, hanem még jövő

boldogulásuk elé is nyugodtan nézhetnének és épen az fáj nekünk legjobban, hogy emberbaráti érzéstől áthatva nem siethetünk az elhagyottak segítségére, mert az elszerecséltültek nem voltak tagjaink. Pedig milyen áldás lett volna ez mindazokra nézve, a kik a családfo keresetét most már nélkülözni kénytelenek.

Intő példaul szolgáljanak ezek a balesetek olyanoknak, kik eddig nem vették komolyan a reájuk háramló felelősséget és egyszerűsmind buzdításul tagjainknak arra, hogy környezetüket működésünk hasznos voltáról és szükségességéről meggyőzni igyekezzenek és ne kiméljenek se időt sem pedig fáradságot akkor, mikor egyesületünk erősbitéséről s ezzel ugy a magunk, mint azoknak a jólétéről van szó, kik még intézményünknek *fontosságát és mérhetlen hasznát nem ismerik.*

T. V.

Az 1877/8-iki orosz-török háboru.

(Folytatás)

A Sipkaszoros elestének hire villámcsapásként hatott Konstantinápolyban és fölrázta nyugalmából nemcsak a népet, hanem a szultánt és a haditanácsot is. Belátták, hogy elérkezett a tettek órája. Kerimet megfosztották a főparancsnokságtól, Redif basát a hadügyminiszterségtől. A előbbinek helyét a porosz származású Mehemed Ali basa, (régebbi nevén Detroit Károly) foglalta el, a Balkánon innen levő ruméliai sereg parancsnokául pedig Szulejmán basát nevezték ki. A nyugat-bulgáriai sereg fővezényletét Ozmán basa vette át.

A személyváltozás kedvezőnek bizonyult. Szulejmán július 30-án, egyesülve Ruef basával, Észki-Zagra ellen vonult és véres ütközetben, melynél az oroszok és a bolgár légió több mint kétezer embert vesztettek, megverte Gurkó csapatait és kényszerítette, hogy a várost föladván, visszavonuljon. Ez a győzelem megtisztította a Balkán innenső részét az oroszoktól s egyedül a Sipkaszoros maradt kezeikben. Az eddig szunnyadóban volt török vitézség most föllángolt és a hadiszerecsé hirtelen megváltozott. Mehemed Ali a Lom mellett visszaszorította a trónörökös hadosztályát, Ozmán basa pedig Widdint elhagyva, az oroszok által július 16-án elfoglalt Nikopolisz háta mögött Plevnánál foglalt állást, amely csomópontja a Nikopoliszba, Szisztovóba, Ruszcsukba, Szófiába, Filippopolba és Widdinbe vezető utaknak. Az oroszok érthetetlen mulasztást követtek el, hogy e sztratégiailag rendkívül fontos hely megszállását elmulasztották és időt engedtek Ozmán basának, hogy a természet által is védelt területet hatalmasan megerősíthesse. Július 18-án Krüdenner parancsot kapott Plevna elfoglalására, s 20-án rohamot intézett, a mely azonban csufos visszaveréssel végződött. Július 30-án történt a második támadás. Ez volt az egész hadjárat egyik legborzalmasabb ütközete. Halálszántsággal nyomultak elő az oroszok, de a törökök sáncaik mögött oly gyilkos golyózáport bocsátottak a támadókra, hogy egész ezredek megsemmisültek, s végül az est

homályában az egész orosz sereg visszavonulni kényszerült.

Az eszkizagrai és plevnai vereség valóságos pánikot keltett az orosz főhadiszálláson és a vezérkar belátta, hogy a román csapatok segedelme nélkül, amelyet a háboru megkezdése előtt gögösen visszautasítottak, nem boldogulhatnak. Miklós nagyherceg főparancsnok július 31-én délután a következő sürgönyt intézte Károly fejedelemhez:

»A törökök óriási haderőt halmozván össze Plevnánál, bennünket veszedelemmel fenyegetnek. Kérlek tégy erős mozdulatot és ha lehet, kelj át a Dunán, miként óhajtottad, Jiul és Corábia közt. Ez a hadművelet föltétlenül szükséges az én mozdulataim megkönnyítésére.«

Pár nap mulva újabb, sürgető távirat ment a főhadiszállásról Zimnicába a fejedelemhez. Így hangzik:

»Mikor jöhetsz át? Mentől gyorsabban végezd. El vagyunk keseredve Sipka miatt. Több támadás visszaveretett.«

A hatalmas Oroszország tehát rászorult a lenézett kis Románia közreműködésére!

Az oroszok által segítségül hívott, s 35.000 főből álló román hadsereg augusztus végén jött át a bolgár földre, és szeptember 3-án már Plevna előtt állott. A czár az itt lévő orosz sereget is Károly fejedelem parancsnoksága alá helyezte. Összesen 65.000 katona és 390 ágyu állott rendelkezésére. Az orosz vezérkar azonnali ostromot indítványozott, s a fejedelem — bár helyesebbnek vélte Plevna rendes körülzárolását, — hogy saját és katonái bátorságát kétségbe ne vonhassák, hozzájárult az ostrom megejtéséhez.

Plevna falu a Grivica folyó mellett fekszik. Északról dombok, keletről egy magaslat övezik. Délfelől, a folyón túl, két dombsor húzódik. Ezt a patkóalaku természetes védelmi vonalat Ozmán basa mintegy husz reduttal erősítette meg, s a dombok csucsán hatalmas sáncozat és mellvédeket épített. A legerősebb redut Grivica falunál volt, amelynek elfoglalása az egész terepet befolyásolta. Szeptember 7-től 11-ig tartott az ágyuk szakadatlan bömbölése közt az ostrom. A románok több ízben szuronyrohamot intéztek az erődítmények ellen, de véres fövel visszaverettek, s csak a legszélsőbb redutot vehették birtokukba.

Miután az orosz haditanács meggyőződött, hogy az ostrom hiábavaló, mig Ozmán basa elláthatja magát élelmiszerekkel, elhatározta, hogy Plevnát minden oldalról körülzárolják. Szeptember 30-án megérkezett az eddig mellőzött Todtleben tábornok, Szebasztopol hires védelmezője, és az ostromvonalak föllállítása iránt megtette az intézkedéseket. Másrészt csapatokat küldtek minden irányban, hogy Ozmán basa összeköttetéseit elvágják. Novemberre megtörtént Plevna teljes körülzárolása, s 12-én fölszólították Ozmán basát a megadásra. A hős vezér először tagadó választ adott, majd 19-én, újabb fölszólításra, ama föltételhez kötötte a kapitulációt, hogy seregével fegyvertelenül Szófiába vagy Viddinbe vonulhasson. A szövetségesek ezt a föltételt nem fogadták el.

Közben beállott a legszigorubb tél. Hó lepte be a hegyeket és kivált éjszakánkint dermesztő volt a hideg. Plevna sáncaik mögött elfogyott az élelem, elfogyott a tüzelőfa, nem volt se orvosság, se kötelék a sebesültek számára. Deczember első napjaiban

egy-egy emberre nem jutott több, mint 15 gram kenyér és egy marok rizs, amelyet nyersen ettek meg a katonák, mert nem volt fa a tüzgyújtáshoz! A leirhatatlan nélkülözések és szenvedések mellett a törökök panaszszó nélkül, komor nyugodtsággal állottak sáncaik mögött, megdermedt kezeikben szorongatva puskáikat. Ozmán basa végre elhatározta, hogy egész seregével megkísérli az ostromvonal áttörését. Deczember 10-én történt a kitörés és pedig a Vid folyón át. Ozmán két részre osztotta seregét: 20.000 embernek az orosz sánccokat kellett megtámadnia és áttörnie, a másik 20.000-nek pedig két órával később nyomulni elő támadásra. A kirohanást maga a hős vezényelte és halálmegevető elszántsággal sikerült neki, az ellenséges ütegek keresztüze mellett, az oroszok hadállását megközelíteni. A törökök oroszláncként vetették magukat a szibériai gránátoszeregre és ember ember ellen küzdve, az oroszok első vonalát áttörték. Már a második vonal is birtokukban volt s az áttörés sikerrel végződik, ha a tartalékban hagyott 20.000 ember ekkor megérkezik. Am a román csapatok utját állották ezeknek és megszállották a törökök által elhagyott Plevna várost. A Vid tulsó partján ezalatt az orosz gránátosok segítséget kaptak, s az elvesztett két redutot visszafoglalták. Ozmán basa, miután hirt kapott a tartaléksereg leveretéséről, déltájban megkezdte a visszavonulást a Viden keresztül. Az orosz és román ütegek szakadatlanul szórták a lövegeket a török seregre, s egy szétpattanó gránát szilánkjai megölték Ozmán lovát és a vezért a ballában sulyosan megsebeztek. Emberei a Vid jobb partján egy kis házikóba vitték és sebét bekötötték. Itt jelent meg előtte Ganeczky orosz tábornok és tudatta, hogy föltétlenül meg kell adnia magát. A hős elfordította fejét és igazi keleti lélekkel így szólt orvosához: »A napok elmulnak, de nem hasonlítanak egymáshoz.« S aztán szótlanul átnyújtotta kardját a tábornoknak. Kocsiba ültették és megindultak vele a város felé. Az uton szembe jött Károly fejedelem; a lovagias uralkodó mély részvétellel nyújtott kezét a hősnek és csodálatát fejezte ki bátorsága iránt.

A lefegyverzés még aznap végbement. Fogságba került 10 basa, 128 magasabb, 2000 alantasabb rangú tiszt, 40.000 katona és 1200 lovas. A győztesek csak 77 ágyut találtak. Másnap bevonult Plevnába II. Sándor czár és saájákezüleg visszaadta Ozmán basának a kardját, Károly fejedelmet pedig a legnagyobb orosz kitüntetéssel, a gyémántos Szent András-renddel ajándékozta meg. Egy hét múlva a czár visszautazott Oroszországba.

De a háboru még nem ért véget. csak új stádiumba lépett.

»A birodalom élete és halála között csak egy ujjnyi a távolság« — iratta a szultán Szulejmán basának, a midőn a montenegrói határról elszólítván, ráruházta a ruméliai sereg főparancsnokságát. A vakmerő hadvezérre várt a föladat, hogy a Sipkaszorostól, melyet Mehemed basa július 18-án gyáván elhagyott, kiverje az oroszokat.

A nagy Balkánon át vezet ez a szorosut Gabrovótól Sipka faluig. Hossza több mint harmincz kilométer. Jobbról és balról megmászhatatlan sziklafalak merednek az ég felé, közepe táján pedig az egész vonalat dominálja a Szent Miklós-hegy. Gurkó tábornok az ut mentén hét magaslatot megerősített, s a Miklós-hegyet ágyúkkal megrakatta. Sipka falu

közvetlenül a szoros déli alján fekszik, s innét már lapályon visz tovább az út, a híres rózsauillevények között, melyek mérföldnyi területeket foglalnak el.

A támadásnak erről az oldalról kellett történnie. Hogy borzasztó véráldozattal fog járnai, azzal tisztában volt Szulejmán, de föltette megában, hogy szarvánál ragadja meg a bikát. Augusztus 21-én már a Sipka falu fölött emelkedő magaslatokról lövette az oroszok sánccműveit és sikerült a szoros déli részén néhány kilométernyire előnyomulnia. De minden talpalattnyi földet vérrel kellett megfizetnie. Az oroszok elszántan védték állásaikat és hat napon át reggeltől estig tartott a küzdelem. Fanatikus dühvel törtek előre a török csapatok, mitsem törődve a záporoként rájuk hulló golyókkal. De az oroszok számára erősítés érkezett. Dragomirov tábornok néhány ezreddel Gabrovó felől segítségül sietett a szorongatott és kimerült csapatoknak, melyek száma Szulejmán megérkezésekor csak 4000 főre rugott. A törökök az első héten 6774 embert vesztek. Szeptember 16-án felszólította Szulejmán katonáit, ki akar a biztos halálba menni. Több mint három-ezer ember jelentkezett. Az éj sötét csöndjében ez a csapat nesztelenül kuszott a sziklák aljában és a Szent Miklós-hegy alsó sánccait elérve, váratlanul megrohanta az ott őrködő podoliai ezred két századát. Néhány perc alatt az oroszok le voltak mészárolva, s a vértzomjazó, félelmet nem ismerő önkéntes csapat vakon rohant a hegy ormán levő erődítések felé. Szörnyű küzdelem támadt a sötétben, s mire az őszi napsugár áttörte az éjszaka boruját, félholdas zászló lengett az erőd sánccain. »Sipka a mienk« — hangzott a távirat, melyet Szulejmán reggel 6 órakor Konstantinápolyba küldött. A villámsdrót onnét szétvitte a nagyfontosságú hírt Európa minden részébe, de az öröm korai volt. Hat órával később az oroszok ismét urai voltak a Miklós-hegynek.

Szulejmán basa még jelentésének egybeállításával volt elfoglalva, midőn megkapta a parancsot, hogy haladéktalanul vegye át a dunai hadsereg vezényletét. A szultán lelkületére igen jellemző az az üzenet, melyet Szulejmán utódjának, Rauf basának küldött a sipkai sátorba. »Ne legyen oly embertelen és vérszomjas, mint Szulejmán« — mondotta neki hadsegéde által. Szulejmán ugyanis huszezer embert küldött halálba a sipkai ostromok alatt. Rauf basa serege Sipka falunál elsáncczolva maradt, ama parancsral, hogy az oroszok előnyomulását minden áron akadályozza meg.

Plevna eleste után Szulejmán Konstantinápolyba sietett a szultánhoz és azt javasolta, kössön bármily föltétel mellett is békét. Abdul Hamid ezt felelte: »Próbáljon meg mindent, hogy az oroszok átjövételét a Balkánon még egy hónapig föltartóztassa. És megkezdődött a háboru legborzalmasabb fejezete: a téli hadjárat.

A Szent-Pétervárra hazatért cár kimondta a nagy szót, hogy az előnyomulást folytatni kell. És az orosz csapatok megindultak a Balkán meredélyein. Óles hó takarta az utakat mindenütt s a hideg dermesztő vala. A Trojanszoros és az Etropol-Balkán, hol 75.000 orosz haladt előre, még nyáron is egyike a legfáradtságosabb utaknak. Most, a deczemberi csikorgó hidegben, amikor egymást érték a rettenetes hóviharok és simára fagyott az út, szinte emberföltötti vállalkozásnak tűnt föl az áthatolás. Az utászcsapatok lépcsőket voltak kénytelenek vágni,

hogy följussanak a hegyoldalakon és fölventathassák az ágyukat s társzekereket. A munka többnyire éjjel folyt, hogy a török őrsek figyelmét kijátszhassák. Százával dőltek ki tiszték és közlegények, s a hosszú uton csonttá fagyott holttestek mutatták, merre haladt a hadsereg. Nem egyszer történt, hogy az éjjeli megállóhelyeknél kiállított őrköt belepte a hó s mire a fölváltó őrseg jelentkezett, nyakig betemetve, holtan lelték föl őket. Maga a rideglelkű Todtleben tábornok is ellene volt a téli háborúnak, de Pétervárról kiadták a parancsot, hogy Törökországnak nem szabad időt engedni.

Hat nap és hat éjjel tartott az emberfölötti küzdelem, míg a tizenöt kilométernyi ut az oroszok háta mögött volt. A Balkán déli lejtőjén való leereszkedés épp oly fáradságot okozott, mint a fölkapaszkodás. Az ágyukat és szekereket egyik fától a másikig köteleken eresztették, s a lőszerket kézben vitték utánuk. Végre január 1-én Gurkó tábornok elfoglalta a Balkán alján levő Araba Konak nevű megerősített szorost és 4-én bevonult Szófiába.

Ugyanekkor a Sipkaszorosban egybegyült orosz sereg megkapta a rendeletet az előnyomulásra. Hatvanezer ember állott ekkor Radetzky tábornok vezénylete alatt, míg a szoros előtt Wessel basa huszezer főnyi serege táborozott. A jobboldali szárny Szkobelev vezetése alatt, a baloldali Mirszki herceg parancsnoksága alatt, a rettenetes hideg és fáradalmak ellenére végrehajtotta föladatát. Radetzky január 9-én homloktámadást intézett a sipkai ut ellen, s ugyanakkor az oldalszárnyak is akcióba léptek. Kora reggel kezdődött az ütközet, s bár Wessel basa észrevette, hogy minden oldalról ellenség környezi, egész délutánig vitézül védte magát. A mikor azonban az ostromló centrum direkt összeköttetésbe jutott Szkobelev hadosztályával, kitűzette a fehér zászlót. Az ágyuk elhallgattak és mire az esti köd leszállt hideg homálylyal a hőmezőre, vége volt a törökök utolsó védelmi pozíciójának és utolsó jelentékenyebb seregének. Harminczkétezer ember, köztük négy basa és háromszázhatvan főtiszt tette le a fegyvert és százhárom ágyu, töméntelen fegyver és élelmiszer került a győztesek kezébe.

A végzetes csapás után csak Szulejmán serege állott az oroszok utjában. De a szultán belátta, hogy hasztalan a küzdelem. Szerbia és Montenegró már Plevna eleste után ismét támadtak, s az oroszok számára nyitva állott az ut Adrinápoly felé. Az orosz főhadiszállásra még meg sem érkezett a sipkai győzelem híre, amikor Abdul Hamid már megbizta Rauf basa hadügyminisztert, hogy fegyverszünetet kérjen.

A szultán meghatalmazottjai január 19-én érkeztek meg a kasanliki orosz főhadiszállásra, de nem kezdhették meg a tárgyalásokat, mert Goresakov herceg azt a ravasz tanácsot küldte táviratilag Miklós nagyhercegnek, hogy időnyerés céljából nem kell megmondani a törököknek, hogy mit kíván Oroszországnak, hanem őket kell megkérdezni, hogy mit ajánlanak Oroszországnak. Mialatt a főhadiszállás és egyfelől Konstantinápoly, másfelől Pétervár közt sűrű táviratváltás folyt, az oroszok megszállották Adrinápolyt s a nagyherceg oda tette át főhadiszállását. Január 17-én a török megbízottak azt az utasítást kapták a Portától, hogy minden föltételt fogadjanak el, viszont a pétervári rendelet úgy hangzott, hogy ha a török csapatok valahol még ellemlést tanusítanak, az orosz sereg kezdje

meg a fölvonulást Konstantinápoly ellen. A nagyherceghez intézett sürgöny utolsó része a következő utasítást tartalmazta Angliát illetőleg, mely hadihajóit Gallipoli elé rendelte: »Ha az angolok békésen viselik magukat, úgy kell tekinteni őket, mint szövetségeseket, kik a rend föntartására segítségül jöttek; ha ellenség gyanánt viselkednek, azonképp kell bánni velük.«

A török megbízottak január 31-én aláírták az előzetes békeföltételeket tartalmazó jegyzőkönyvet.

Az európai diplomácia, élén Angliával, most újból megkezdte akcióját. A brit oroszán ágaskodni kezdett ama lehetőségre, hogy az oroszok bevonulnak Konstantinápolyba. Beaconsfield lord rendeletére a máltai flotta Horuby tengernagy vezénylete alatt február 13-án befutott a Márvány-tengerbe és Konstantinápoly közelében, a Herceg-szigetek előtt horgonyt vetett. Erre Miklós nagyherceg 12.000 főnyi sereg kíséretében áttette főhadiszállását a török főváros közvetlen közelébe, Szan-Stefanóba. Ugy látszott, hogy Anglia és Oroszország csakugyan hajbakapnak. Bismarck és Andrássy fáradozásai azonban e veszedelmet elhárították, és márczius 3-án létrejött a szan-stefanói békeszerződés, melyet két hónap múlva a berlini kongresszus követett.

Annyi vér- és pénzáldozatnak mi lett a haszna Oroszországra nézve? Jóformán semmi. Három lángeszű államférfi: Bismarck, Beaconsfield és Andrássy, megakadályozták Oroszországot abban, hogy megvethesse lábát a Balkánon. Ma távolabb áll Oroszország Konstantinápolytól, mint huszonöt évvel ennek előtte.

Közlemények kertmivelés és mezőgazdaságról.

Mühle Vilmostól Temesvárott.

Kosár-, fonó- és kötözőfűz.

A mezőgazdaság egyik leghálásabb ága a fonó- és kötözőfűz igazi nemes fajainak tenyésztése; közönséges, durva és ezüsfűz sehohsem fizeti ki magát és egyáltalában nem tenyésztendő. A feldolgozásra legjobb és legértékesebb fajok a következők:

- a) Finom, kötésre és luxus-kosárfonásra valók:
 - Kékeszöld kőfűz.
 - Nemes kőfűz.
 - Valódi Uralfűz és
 - Zöld kőfűz.

- b) A legjobb és leghosszabb fonó- és kosárfűzfajok ezek:

- Barna királyfűz.
- Nemes kenderfűz.
- Zöld mandulafűz.
- Király kenderfűz.
- Hosszu vakító és
- Északi kenderfűz.

A ki ezeket vagy a fent felsorolt fűzfajok közül néhányat tenyészt a legjobb fajokkal bir és sohase csábítsa magát más fajok tenyésztésére, mert a fentiek kipróbált fajok, melyek évenként sok szép, nyulánk, legjobban feldolgozható vesszőt hajtának és a legmagasabb árban részesülnek.

A fűzfa tenyésztése igen egyszerű, de azért mégsem csekélylendő, a mi — sajnos — meg szokott történni. A csemeték vagy pedig a dugványok mélyen

szántott talajban 50 %-nyi távolságban lesznek ültetve és gaztól tisztán tartandók; az első évben 4—5-ször, a másodikban már csak 2—3-szor, a harmadik évben pedig csak tavasszal és ősszel megkapálandók. A következő években csak a gaz irtandó ki, mert a fűz gyakori és mély kapálást nem kíván, mivel gyökerei már a harmadik évben egészen a föld színéig nyulnak fel. A fűzfa sokszor nagy jövedelmet hoz; egy hold fűzfaültetvény gyakran annyit jövedelmez, mint 2—3 hold buza, de csak akkor, ha valói fajok tenyésztettek. A fűznek nem kell épen mocsaras helyen állania; a fent elsorolt jó fonó- és kötözőfűz-fajok lazább talajban erősebbek, hajlékonyabbak és használhatóbbak lesznek, mint a mocsárban nőttek.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A kellemetlen ordó. Egy párisi lap írja ezt a pompás kis históriát. Egy gazdag és tekintélyes párisi urat, a ki nem sajnálta azokat a bizonyos lépéseket, az a kitüntetés érte, hogy egy afrikai király — kétségtelenül a közügy terén szerzett érdemei elismerésül — a dallamos nevű Labakszi-Tapo-rendet adományozta neki. A derék embert kimondhatatlanul boldoggá tette a fekete király kegye és a mint a diplomát megkapta, rögtön rohant a minisztériumba, hogy a rendjelviselési engedelmet megkapja. Magához a miniszterhez ment, hogy annál gyorsabban elintéződjék a dolog. A miniszter rendben találta az írást, de megkérdezte a dekorált urat:

— De tudja-e, hogy milyen ez a rendjel?

— Óh, hogyne tudnám. Szép, nagy aranykarika, a melyen szép kis zománczozott pipa csüng.

— Helyes. És bizonyára tudja azt is, hogyan kell viselni?

— Azt nem tudom.

— Pedig ez fontos. A Labakszi-Tapo-rendet az ordó szabályai szerint az orron kell viselni. Az ember kifuratja a baloldali orrczimpáját, arra jön a karika.

A dekorált ur majd elvágódott. A kérelmet visszavonta és meglegedett azzal, hogy minden jót kívánjon annak, a ki a Labakszi-Tapo-rend szabályait megalkotta.

Tengerparti monda. A magyar tengerparton több olyan monda él a nép ajakán, amely még az ókorból ered. Görög mondák szerint az aranygyapjasok és Odysseus is megtordult a mi tengerpartjainkon. Jasonnak tudvalevőleg sikerült a rettegett sárkányok karmai közül kiragadni az aranygyapjút és ekkor Aetes király leányával, Medeával elhagyta Kolchist. Medea magával vitte kis fivérét, Absyrthost is, amiért királyi atyja haragját kétszeresen magára vonta. Aetes sereget gyűjtött, hajóra szállott és nyomába indult a szökevényeknek. Végre hosszas hanyattatás után megpillantotta az üldözötteket. Menekülési ut nem volt. A dühöngő király már-már megbosszulja magát. Ekkor Medeának kegyetlen mentőgondolata támadt s föláldozta fivérét csak hogy magát és barátait megmentse. Egy elhagyott szigeten kikötött, ártatlan fivérét megölte, testét szét-darabolta és a sziget partjain elszórta, majd gyorsan

hajóra ültek és a szigetnek hátat fordítottak. Rövid idő múlva Aetes király is a sziget közelébe érkezett és a balsejtelemtől gyötörve, kikötött az elhagyott szigeten. A szét-darabolt holttestben felismerte gyermekét, feledett egy időre mindent, — csak bánatának élt és gyermekét illómód eltemette. A menekülők csak erre számítottak. Időt akartak nyerni és nyertek is. A kedvező szél mellett a haragvó király elől megmenekültek. A monda a szigetet, amelyen Medea megölte öcscsét, Absyrthosnak nevezi és ez nem más, mint a Fiumétől a nyílt tengert elzáró Cherso szigete. De a kalandos mondának itt nincs vége. Pergamost romokba döntötték, Trója elesett s a bosszúálló istenek nem engedték meg, hogy Odysseus Ithakába visszataláljon. Penelope férje fölfelé hajózik az Ister (Duna) folyón és midőn már a küzdelmekben elfáradt és kimerült, vándorolt az Ister felső részén, a csekély vizekben nem bírtak hajózni, a hajót a partra vontatták és a szárazon hurczolták a legközelebbi tengerig. És itt kezdődik ismét Quarnero szerepe. Azt a helyet, ahol tengert találtak, Histriának nevezték el, mert azt hitték, hogy itt erednek a közelben az Ister forrásai. Innét az Istricza elnevezés és a hely, ahol Odysseus ismét a tengerre szállott, Fiume vidéke, talán éppen a szomszédos preluccai öböl.

A drága virágillat. A tolvajkrónikában kétségkívül a legeredetibb esetek közé tartozik az, amely a minap Pétervár és Dorpat között történt egy vasuti kocsiban. Az áldozat maga a czar főkamara, Nariskin gróf. Dorpatba akarván utazni, beszállt egy első osztályu kocsiba, ahol már akkor egy szép ifju hölgy ült, kezében gyönyörű virágbokrétaival. A gróf megcsodálta a bokréta, amire a szép utitársnő odanyújtotta neki, hogy élvezze illatát. A főkamara meg is szagolta, de a következő pillanatban nagyon elálmosodott s csakhamar mély álomba merült. Amikor fölébredt, a fiatal nő nem volt többé a kocsiban; a vonatvezetőtől megtudta, hogy már néhány állomással előbb leszállt a vonatról. A gróf ekkor megállapította, hogy az ismeretlen nő elvette a tárczáját, amelyben igen nagy összeg pénz volt. Az utitársnő most mindenfelé keresik.

A kávé. Az európai ember iszsza a kávé, vannak azonban ma is még népek, amelyek a kávéét eszik, aminthogy valószínű, hogy a kávéét először ették és csak azután pörkölték, darálták és főzték, hogy italt készítsenek belőle. Ugandában a kávé most is csak eszik. A kávészemeket eszik, de vannak más országok, ahol a kávébogyó csészéjét és a kávéfa leveleit is rágcsálják. A kávélevelet, amelynek koffeintartalma igen nagy, Szumatrában fontonként egy pennyért árusítják. Indiában a csomagolást is beleszámítva, két pence az ára. Európai emberek, akik megkóstolták a kávéfa levelét azt mondják, hogy körülbelül olyan ize van, mint a dohánylevélnek. A kávélevél főzete tejjel keverve nagyon jó, csillapító italt ad, de tisztán az idegeket rendkívül fölizgatja. A gallok néptörzse Abessziniában a kávészemeket tokostól együtt megfőzve, vajjal és sóval elkészítve eszi. Felső-Egyiptomban is így eszik a kávéét és ott a katonák ezt a táplálékot, különösen nagy meneteléseknél, minden másnál jobban szeretik. Yemen lakói a kávébogyó kelyhét megszáritják és vízzel leforrázva forró italt csinálnak belőle. Az ize ennek az italnak édeskés és olyan illata van, mint az igazi kávénak. A kávébogyó kelyhéből ezenfelül alkoholt és likőröket is készítenek.

A szakértő. Ugy látszik, Amerikában is tudják, hogy a betyárból lesz a legjobb pandur és — a tolvajtól a legnehezebb lopni. Csak ezeknek az igazságoknak a megismeréséből fakadhatott a csikágói bankok szövetségének egy kiválóan elmés gondolata. A csikágói bankoknak esztendőök hosszú sora óta valósággal a réme volt Becker ur, polgári foglalkozására nézve a legügyesebb bankóhamisító az újvilágban. A dzsentlmen élete nagy részét a börtönben szokta ugyan tölteni, de ami kis időt szabadon tölt, azt olyan pazarul kamatoztatja, hogy a bankok örök rettegésben élnek miatta. Becker ur most nemrégiben hagyta el, letelvén a büntetése, a quentini fogházat, amelyben álló őt esztendeig — üdült. A bankokat érthető aggodalommal töltötte el e jó ember szabadulása, míg egy jó idea megváltotta őket az aggodalomtól. Becker urat, amint börtönét elhagyta, már a kapuban várta a szövetség megbízottja, aki azonnal szerződtette igen szép fizetéssel szakértőnek a gyanus bankjegyek megvizsgálására. A bankok így megszabadultak veszedelmes ellenségüktől. Becker ur pedig becsületesen megélhet a hamisságából.

Házasságszerző jóslat. 1894. június 6-án Milwaukeeban Sherman metódista prédikátor óriási tömeg előtt nagy beszédet mondott, amelynek során meggyőző érveléssel bizonyította, hogy augusztus elsején lesz a világ vége, készüljön tehát mindenki a töredelmes megbánásra. A metódista-gyűléseken azonban nemcsak a lelkész beszélhet, hanem mindenki, akit a jó lélek megszállt. Shermann beszéde után egy fiatal farmer lépett az emelvényre s így szólt: »Kedves barátim, nem tudom, vajjon augusztus elsején csakugyan vége lesz-e a világnak, de Sherman lelkész szavában kételkedni azért még sem akarok, föltéve, ha az érdemes pásztor hiszi is azt amit mondott.« Óriási lárma támadt, amelyet azonban a fiatal szónok hatalmas hangja tulharsogott: »Ha azonban Sherman ur meg van győződve szavai igazságáról, módot adok neki erről bizonyosságot is tenni. Kedves barátaim, John Wilkie a nevem, szegény farmer vagyok, de mégsem oly szegény, hogy egy asszonyt el ne tarthassak Szeretem Sherman lelkész leányát, ő is szeret engem, de a lelkész megtagadta a beleegyezését, mert nem vagyok elég gazdag. Tehát ha csakugyan hiszi, hogy ez a világ augusztus elsején elpusztul, adja irásban, hogy én augusztus másodikán Jetty leányát elvehessem.« Zugó tömeg követelte Shermantól az irást, s mint-hogy még ma is élünk, valószínű, hogy a ravasz farmer 1894. augusztus másodikán oltárhoz vezette Jettyt.

Manöver-históriák. A legutóbb megtartott német hadgyakorlatról meséli egy berlini ujság ezt a pár jóízű históriát. Egy ujonnan kinevezett kapitányt megszólít a császár:

— No, fölvette-e már az első kapitányi fizetését?

— Fájdalom, még nem adják, — felelte busan az ujdonsült kapitány — de alig várom, hogy megkapjam.

A császár a zsebébe nyult és kivett két huszmárkást.

— Megengedi ugy-e, — szólt mosolyogva, — hogy szolgálatára lehessenek. Majd visszaadja, ha megint találkozunk

A kapitány mégse lehetett olyan nagyon megszorulva, mert most az óralánczán viseli a két aranyat.

Ugyancsak a hadgyakorlaton történt, hogy egy fiatal huszárhadnagy, tulságosan közel ment az »ellen-séghez«. Rá is lőttek kétszer, de azért a hadnagycska vigan tovább akart haladni. A császár azonban, a ki észrevette a dolgot, rákiáltott:

— Állj! Ön halott. Az egyik golyó a lovát találta, a másik önt!

A hadnagy azonban nem ijedt meg és rögtön kész volt a válaszzsal:

— Bocsánat felség, a lovamat nem találta a golyó, nekem is csak a félkaromat furta át. Már pedig én az ilyen csekélységet a csatába föl sem veszem!

A császárnak annyira tetszett az ügyes válasz, hogy elnevette magát és később is nevetve beszélt el a históriát a kíséretének.

A bérelt kocsis. Az az ur, a ki fizet és ur az ur még — Amerikában is. A dollár hazájában akad ember szépen, a kinek van miből fizetnie és ha ur lehet, ur is akar lenni. Sehol a világon olyan lukszust nem üznek, mint a tengerentuli demokrata köztársaságban: egyszerűen azért, mert — telik. A legujabb uri multság tanyája a — vasut. A milliomos, ha kedve szottyán, meginvitál egy társaságot egy kis kéjutazásra, a mely tarthat egy napig, de eltarthat három hónapig is. Az előkelő társaság természetesen utazhatik olyan közönséges vasuti kocsiban, a melyikbe mindenki beteheti a lábát, ha a jegy árát leszurta. De hát erről szó sincs. A világhírű Pullman-czég tavaly ötven diszkocsit épített, pazar kényelemmel berendezve, fölszerelve valamennyit a szórakozni vágyó tisztelt milliomos urak használatára. Ez a kocsis mind bérbeadó. Mind-egyik szalon, ebédlő, hálólhelyiség és konyha tizen-nyolcz ember számára. A bér, a mit fizetni kell érte, csekély ötven dollár egy napra, ha egy hónapnál hosszabb időre bérlik, még ennél is kevesebb, csak — negyvenöt dollár. Ezért a kis pénzért még egy szolga is jár minden kocsival. Ez azonban csak a kocsis bére. A szíves házigazda fizet a vasuttársaságnak, a melynek a vonatán utazik, minden utasért naponként 15 dollárt. Ha tehát a tizennyolcz személyre berendezett kocsis megtelt, kétszázhetven dollárt. A vendégek jöltartását nem számítva, körül-belül napi másfélezer koronából kifutja az egész multság. Nem alaptalan tehát az aggodalom, hogy ennek a multságnak a dívatja nem lesz tartós életü, mert — tulságosan olcsó.

Peking rendőrsége. Nem kevesebb mint tizen-ötezer rendőr strázsálta idáig a pekingi polgárok és javaik biztonságát. És sehol a világon a tolvajok és betörők úgy nem garázdálkodtak, mint a mennyei birodalom fővárosában. Ami mindjárt érthetővé lesz, ha megtudjuk, hogy egy pekingi rendőrnek ötven tisz, a mi pénzünk szerint öt korona volt a havi fizetése. Világos volt, hogy a helyzet csak úgy javulhat, ha a rendőrök fizetését legalább annyira fölemelik, hogy a rendőr ne legyen kénytelen lopni, ha éhen halni nem akar. A pénzt azonban elvitték a fehér ördögök, a bokszer-zenebona, meg a hatalmak koncertje. A kínai kormány végre gondolt merészet és nagyot. A tizenötezer rendőrből elcsapott tizennégyezeröttszázat, a megmaradt ötszáznak pedig fölemelte a régi fizetése háromszorosára a zsoldját. És a közbiztonság határozottan megjavult Pekingben. Ha az ötszáz rendőrt is elcsapnák, talán még inkább megjavulna.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

A varázsgyűrű.

(Regény.)

— Sz. E. után T. V. —

(Folyt.)

Hat hónapon keresztül semmit sem irtam naplomba. Egyedül vagyok Neville-Courtban és unalmamban átolvastam naplómnak néhány utolsó lapját és elhatároztam magamat, hogy rövid vázlatokban kiegészítem az eddig történetekkel. Életem körülményei megtiltják, hogy más emberekkel szemben közlékeny legyek, így tehát abban, ha naplomba írhatok, némi megkönnyebbülést találok. Ugyis csak magam számára írok, és nem akarom, hogy e lapokat valaha mások is olvassák, tehát leplezetlenül mondhatom el a valóságot önmagamnak.

Bevallom azt is, mily elkeseredett lelkiállapotban éltem az első heteket a lesújtó csalódás folytán, hogy barátomat, kiben megbíztam, jellemtelennek és a nőt, kit szerettem, rideg, számitó lénynek kellett megismernem. Azt hiszem, hogy csakis büszkeségem adott arra erőt, hogy fájdalmamat mások előtt elrejtsem és el tudjam viselni reményeimnek teljes megsemmisülését. Még ma is fázva gondolok vissza azokra az álmatlanul eltöltött nyári éjszakákra, midőn kétségbeesetten, reménytelenül bebarangoltam a várost és a körülöttem látott nyomoruságban kerestem némi vigasztalást. Később még az is megvigasztalt, hogy a hatalom utáni ambícióim kielégítést talált. Szinte elmosolyodom, ha elgondolom, hogy milyen tekintélyre tettem szert a politikai körökben. Már első fellépésemmel is határozott sikert arattam. Később pedig pártomnak vezéremberévé váltam, de mindez nem üzte el a multak borongó képeit.

Ferresre gondoltam. Eltűnt. Mindeztideig hiven teljesítette kötelezettségét. Megtudtam, hogy utalványomat mindjárt másnap reggel beváltotta. Azután elmentem Marchmond ügyvédemhez, hogy megtudjam tőle, nem-e ismeri azt a bizonyos Moss ügynököt és megmondtam neki, hogy a nála levő váltómat akarom visszaváltani, noha az csak két hó múlva fog lejárni.

— Ön saját tetteinek ura — felelte az öreg ur komolyan — de bocsásson meg, ha kérdelem, hogy mikép jutott ezzel a legrosszabb hírű ügynökkel érintkezésbe. Hiszen csak egyszerűen utasítania kellett volna engemet, hogy szükség esetére akár ötven-szer annyit bocsássak rendelkezésére.

— Tudom én azt — felelém — de most már elkésett a szemrehányással. Vannak körülmények, melyeket nem lehet magyarázni. Most nem mondhatok mást, mint azt, hogy birni akarom azt a váltót és pedig azonnal. Tehát lesz szíves ezt az ügyemet elintézni.

Azt hiszem, hogy az öreg ur megértett, mert nem tett semmiféle ellenvetést és másnap megkaptam tőle a váltót. Most aligha nem volt meglepve, hogy a már biztosnak hitt zsákmánya kisiklott kezei közül.

Park Laneba nem mentem el többé. Lady Desmond bálja után néhány napra a lapok meghozták Caroline eljegyzését Sir Digby-vel. Az eljegyzés rövid ideig tartott. Az esküvőt a legnagyobb csendben

tartották meg és a boldog házaspár elutazott vidékre. Az esküvőre én is kaptam meghívót, de kimentettem magamat.

Most már teljesen magamra voltam hagyatva és csak Traversékkel érintkeztem. A társaságnak volt mit beszélni rólunk, de én arra semmit sem adtam, mert volt alkalmam meggyőződni nem egyszer a legszigorubb erkölcsbirók erényeiről. Az igaz, hogy Travers Nettivel nagyon bizalmas lábon álltam és valószínű, hogy ily viszonyban meg is maradok vele, habár nem szándékozom botrányhössé válni. Nekem tetszik ez az asszony. Egy szigorubb erényű nő csak még jobban fokozná bánatomat, míg ő teljesen kibékít helyzetemmel.

— Ön nagyon megváltozott Ferencz — mondá nekem egy napon — egészen más, mint pár hónappal ezelőtt volt, mikor megismerkedtünk. De azért ép úgy szeretem, mint azelőtt.

— Akkor még faragatlan voltam, a mint mondták — felelém — azóta azonban az ön kezei alatt kiművelődtem. Pedig hát nem is bánt oly kegyetlenül áldozatával.

— Ki használta ezeket a szavakat — kérdezé meglepetten.

— Valaki — vetém oda hanyagul.

— Tudja-e Ferencz — folytatta Netti — hogy én félek öntől. Hogy miért, annak nem tudnám okát adni. Olyasmit például soha sem mernék mondani, a mi önt bánthatná, mert érzem, hogy azt biztosan megtudná. Ebből a vallomásomból láthatja, hogy hű vagyok önhöz, és ez nagyobb biztosíték önnek mint...

— A szerelme, Netti? — szoltam közbe — Ezzel ön is igazat ad abbéli mendásomnak, hogy a ragaszkodásnak legszorosabb köteléke az önérdék és legesalhatatlanabb biztosítéka a félelem.

Néhány nap múlva hazamentem Neville-Courtba. Alig hogy megérkeztem Philipset jelentették be, hogy sürgős beszélni valója van velem. Meghagytam, hogy bocsássák be.

— Nos mi a baj? — kérdezém tőle — meg-nősült-e már?

— Igen Sir — felelé a vadór — már négy hónappal ezelőtt.

— Akkor hát gondoskodnom kell valami nászajándékról. Remélem, hogy boldog.

— Köszönöm Sir, csak megvagyunk. De veszedelmes egy asszonyi állat. A mig leány volt, elbolondította az embert és feltékenynyét tett, most pedig ő üldöz feltékenységgel.

Elnevettem magamat. Jól van ez így, gondoltam magamban, legalább biztos vagyok benne, hogy nem esik vissza előbbi bünébe.

— De nem ez hozott ide — kezdé újra — hanem Watson kéreti méltóságodat, hogy fáradna le hozzá.

— Watson? Hát már annyira megbarátkoztak?

— Dehogy, mi soha sem leszünk barátok. Idejövem utánam kiáltott, hogy az öreg asszony halálán van és méltóságoddal beszélni akarna.

— Velem, ugyan miről? Talán csak nem akar újra megátkozni?

— Azt ugyan nem merném állítani, de lehetséges. No de azért mégis elmehetne hozzá Sir

könyörületességéből. — A tisztelendő ur is mellette van — mondá kissé vártatva.

— Akkor lemegyek.

Átok-e vagy áldás várt reám, nem tudom, de mindkettőtől elkéstem. Watson komoran fogadott midőn megérkeztem.

— Későn érkezett Sir, félórával ezelőtt meghalt — mondá.

— Nagyon sajnálom — szóltam.

— Előbb is jöhetett volna — felelte mogorván

Watson.

— Fogadja részvételemet — kezdém, hogy más irányba tereljem a beszélgetést.

— Köszönöm, de bocsánat, ha nem szívesen beszélek róla — mondá és azzal sarkon fordulva bement a belső szobába.

En vállat vonva elhagytam a házat. Watson viselete annyira feltűnt, hogy elhatároztam magamat ismét tetteit megfigyelni.

VI.

A leirt jelenet óta figyelemmel kísértem Watson. Iszik, komor és ingerlékeny. Az ilyen emberek veszedelmesek és valami sajátságos előérzet veszedelmet sejtetett velem. Daczára annak, hogy vigyáztam rája, semminek sem jöttem nyomára, kivéve, hogy egyszer Lajossal értekeztek valami felett.

Egy este szobámba visszavonulva Lajost aludni küldtem, de nem érezvén semmi kedvet a lefekvéshez, olvasni akartam. A könyvtárba mentem, meg voltam szokva a sötétben jönni, menni, tehát gyertya nélkül átmentem és egyenesen ahhoz az asztalhoz, tartottam, hol egy bizonyos könyvet még a nap folyamán letettem. Már kezembe vettem a könyvet, midőn a könyvtár ajtaja megnyílt és egy ember lépett be gyertyával. Épen annyi időm volt, hogy gyűrűmet megfordítsam. Csendesesen, mozdulatlanul vártam a történeendőket. Inasom Lajos — mert ő volt a belépő — az asztalra tette a gyertyát és kinyitotta a veranda ajtaját. A szobába Watson lépett be.

— Sokáig váráttál — dörmögé Watson.

— Hiszen még csak tizenkét óra van, nem lehet elhirtelenkedni a dolgot.

— Lefeküdt-e már?

— Igen.

— Hátha felébred és ránk támad?!

— Annál rosszabb reá nézve — szólt Lajos vállat vonva, miközben egy kettős pengéjű éles tört mutatott, mely az én keleti gyűjteményem egyik remeke volt.

— Vajjon van-e ágya mellett töltött pisztolya? — kérdezte Watson, kinek egy ó divatu nehéz pisztoly volt a kezében.

— Persze, hogy vannak pisztolyai, csak hogy tokjának kulcsa itt csörög a zsebemben. Ebből láthatod, hogy nem vagyok ostoba. Van-e még valami kívánsága uraságodnak, akkor ki vele, mert az idő mulik — gunyolódott Lajos.

— Nem sok. Csak azt szeretném tudni, hogy az esetben, ha harcra kerül a dolog, helyt állasz-e?

— Holt emberek nem harcolnak — felelte a gaz inas. — Nyolcz óra előtt senki sem fogja felfedezni az itt történeteket.

— Akkor rendben van minden, tehát siessünk — mondá Watson.

— Előbb még lássuk, megegyezünk-e? Te csu-

pán iratokat akarsz ugy-e, én azonban egyébre vágyom, nekem pénz és ékszer kell!

— Bánom is én — dörmögte a másik. — Én is jogaimat keresem. Az irataimat akarom és meg is szerzem. A többi lomra nincs szükségem.

— Véletlenül jelentékeny összeg volt nálam és Lajos arról is birt tudomással, hogy néhány nap előtt nagy értékű ékszer vásároltam Netti számára. Most eszembe jutott, hogy óvatosabb is lehettem volna. Most már a rablást nem lett volna hatalmamban megakadályozni. Legfeljebb a saját életem menthettem meg, bár íróasztalom tartalmát sem akartam senkinek átengedni, legkevésbé a naplóm. Tehát sarkukban kellett maradnom és a kedvező alkalomra várnom, mikor esetleg közbeléphetnék. Lajos a lépcső ajtaját nyitva hagyta s ennek folytán nesztelenül felkísérhettem őket az emeletre. Midőn felértek dolgozószobámba Watson fegyverét felemelve a hálószobám ajtaja előtt foglalt állást.

— Ha megmozdul a halál fia — sugta Watson — nyisd ki az ajtót és tégy mindent ebbe a zsákba. Majd később osztozunk rajta.

Lajos a tör hegyével egy pillanat alatt lefejtette a zárt az íróasztal fiókjáról és az iratcsomókat, pénzt, ékszer egymás után a készen tartott zsákba csuszította. A szobában nem volt fegyver, a mit ellenünk felhasználhattam volna. A helyzet annyira izgatott, hogy nem tudtam megállani, és egy hangos nyögést hallattam a rablók megijesztésére. Mindketten fegyverük után nyultak.

— Mi volt ez? — kérdezte Lajos.

— Nem tudom. Ki tudja nem-e les bennünket valahonnan az asztán — felelte Watson elhalványulva.

A két férfi jelentőségteljesen egymásra nézett.

— Nem volna jó, ha előbb el tennék láb alól? — kérdezte Lajos.

— Az igaz, hogy a mig él, soha sem leszünk biztonságban — felelte Watson.

Lajos benyitott a hálószobába. A zsákot a földön hagyta, én feléje rohantam, de mielőtt hozzáférhettem volna, inasom már újra kint volt.

— Meneküljünk! — kiáltá Watsonra — nincs itt, még le sem feküdt. Gyorsan, gyorsan! siessünk.

A két gazember halálra rémülten kirohant és leszaladt a lépcsőn a szabadba, mintha, csak érezték volna, hogy nyomukban vagyok. Futva követtem őket. Nedves kellemetlen novemberi éjszaka volt. A sáros erdei utat ellepték a hulló levelek, a mi tompította a lépések zaját, habár én ezzel nem törődtem. Midőn köves talajra értünk és lépteim kopogása hallatszott, megállottak és hallgatództak, de én is megállottam és így azután senkit sem látva nyugodtan haladtak tovább. Midőn a tiszti lakba értek, arcuk fakó volt a kiállott félelemtől. Watson kiemülten egy székbe roskadt.

— Nem szeretném ezt a kalandot még egyszer átélni — mondta homlokát törülgetve.

— Pedig még nem estünk át rajta. Nincs veszteti való időnk; ha nyomunkban van, minden pillanatban elfoghatnak. Gyorsan osztozkodjunk, hogy elmehessék. — Ezzel Lajos a zsák tartalmát kiürítette az asztalra. Ott feküdt minden egy halomban és hozzáfogott a szétosztáshoz.

(Folyt. köv.)

A bűn-világa.

Egy rendőr nézetei.

Haszonnal jár-e a tolvajok mestersége? — kérde egy newyorki lap munkatársa Byrnestől, a newyorki detektívek főnökétől, aki életének legnagyobb részén át a rendőrség szolgálatában állott.

Nem igen, — válaszolá Byrnes, sőt amint az én tapasztalataim bizonyítják, azt hiszem, nagyobb haszon megmaradni becsületes embernek.

Ha ez így van, miért szaporodott fel annyira a tolvajok, betörők és hamisítók száma, — kérdezé tovább a kíváncsi újságíró.

Sokan azért lopnak, rabolnak, mert mást úgy sem tehetnének, mások azért, mert kipálkozik az alkalom és másokat ismét rossz társaság, könnyelmű és pazaló nők sodornak a bűn örvényébe. Vannak itt családok, akikben a bűn utáni vágy ép oly örökös, mint másoknál az elmezavar. Szeszkes italok elnyomják a lelkiismeret szavát, a játékasztal ráteszi a koronát a műre.

Ha az első kísérlet sikerült, kész a tolvaj, a hamisító, vagy betörő.

Míg az egyik valóságos zseni lesz, a másik csak kis pont marad a bűn világában. Közös sors vár mindannyiokra. A bűnösök mind megannyi játékosok és pazarlók. Sokan akkor »dolgoznak«, ha a zsákmány teljesen elfogyott, vagy akkor, ha részegek. Majdnem minden betörésnél fellelhető a pálinkás-üveg nyoma, mely ily alkalmakkor mindig főszerepet játszik.

Ez azt bizonyítja, hogy az a vakmerőség, mely súlyos bűnösétek elkövetésénél és leginkább a betöréseknél tapasztalható, a pálinkából ered. A betörés tervét, a szükséges eszközöket, olyan emberek szolgáltatják, akik maguk nem betörők, hanem akik végzet munka után átveszik a zsákmányt és az érdem szerint kiosztják, természetesen magukról sem feledkezve meg. A kisebb részt a betörők kapják, akik zsákmányukat ép oly gyorsan emésztik el, mint a hogy szerezték.

Nem volt arra eset, hogy egyes betörők vagyont szereznek és azután visszavonulnak a mesterségtől?

Tudtommal igen-igen kevés. Legnagyobb részük vagy a leginségesebb nyomorban hal meg, vagy a rendőrség fegyverei alatt, másokat saját társaik tesznek el láb alul, jó részük pedig fogházakban és börtönökben tengeti életét. Betyárvirtusról, mint azt sokan hiszik, szó sem lehet. Gazember az valamennyi, testestől lelkestől; gaz módon jár el nemcsak a kiszemelt áldozattal, hanem saját társaival szemben is.

Rufe Minornak, a hirhedt bankrablónak, ki két héttel ezelőtt fogatott el Baltimoreban, van New-Yorkban fekvő vagyona. Azonban mihelyt a városba beteszi lábát, több betörés miatt letartóztatják. Mi haszna van tehát a vagyonából? Mortimer Kelly, aki Larry Jerometől 200.000 dollárt elrabolt és Párisba menekült, ott tébolydában halt meg; vagyona ő rajta sem segített. »Jonny the Greck« New-York legveszedelmesebb zsebtolvaja 10.000 dollárt hagyott hátra.

Jonny Dobbs, Jack Irving, Billy Porter, mind megannyi félelmes gazember, kik most is sok dolgot adnak a rendőrségnek, vagyonosak ugyan, de minden pillanatban lecsaphat rájuk a Damokles-kard és

éltük végéig fogházban ülhetnek. Többnyire azonban oly szegények, akár a templom egere. Így pl. »Dutsch Henrik«, aki legnagyobb rablásokon részt vett és a kinek kezében megfordult 2-3 millió dollár, oly szegény volt, hogy éjjeken át különböző helyiségekben hanykolódott. Végre társai gyűjtést rendeztek részére, elküldték Németországba, hol tébolydában halt meg. Egyike volt a legzsenialisabb gazemberekknek, de az asszony és a játék tönkretette.

Charles Rotschild, a hirhedt boltfeltörő, ki egykor négyfogatun járt és teli marokkal szórta a pénzt, még temetkezési költségekre sem hagyott. Kervin Carr, ki működési teréről a szállókat szemelte ki, Troy Dermis és Bill Voszburg társaságában 200.000 dollárt lopott, hasonlóképen szegényen és örülten halt meg. Társát Troy Dermist egy betörés alkalmával egy lezuhhanó ablaktábla agyonütötte. Száz meg száz ily példa sorolható fel.

Szédelgők ügyessége.

A Dover és Calais közt közlekedő gyors gőzhajó épen érkezében volt, a parton összegyűltek mindazok, a kik valakit vártak, a rokonok és gyöngéd ismerősök, a különböző vendéglők szolgálói, a teherhordók. Egy tisztes külsejű ur, két egyén kíséretében, a kikben nem lehetett fölismerni a titkos rendőröket, türelmetlenül tolazkodott előre, a kikötő hidig, időnkint lopva tekintett egy arczképre, melyet kabátjának oldalzsebéből vett elő, és félig betakarva kezében tartott, azután megint gyorsan eldugta, felágaskodott lábujjhegyre és a tolazkodók fején keresztül nézte a hajó utasait. Végre megpillantá azt, a kit keresett.

— Maradjanak itt, szölt kíséreihez, egyedül megyek a földéltre, talán nem lesz szükségem segítségükre, de tartsanak szemmel.

A keresett egyén kilépett a partra, a Grand Hotel szolgálója vitte táskáját és elkísérte a fogadóig, a hol már fel volt szolgálva a table d'hôte azon utasok számára, a kik vasuton tovább akartak utazni. A keresett egyén az ebédlőbe lépett; a kereső melléje ült.

— A gőzhajó ma meglehetősen korán jött, mondá A. a kereső B.-hez, a megtalálthoz, az uton bizonyosan kedvező volt az idő.

— Igen kellemes utazásunk volt, egy óra és negyven percz, majdnem sima tengeren, felelt B., a ki csak egy kanál levest izlelt meg, úgy látszott, nem igen volt étvágya; hanem nyugtalanul nézte az utasokat az asztalnál, mintha keresne valakit.

— Nemde mindjárt tovább utazik? kérde A. — Ó, nem, felelt B., több helyre kell még mennem, csak holnap reggel utazom. Ismerős ön Calaisben?

— Igen. Évek óta itt vagyok.

— Ó, az pompás, akkor megmondhatja, hol van Rikárd és társa bankháza, a hol egy váltót kell beváltanom.

— Tudom. Néhány lépésre van innen. Ebéd után elkísérem.

A. az ebéd után elkísérte B-t a váltóházig; a távolban követte őket a két rendőrügynök. Mikor beléptek, A. becsútkta az ajtót, B. elé állt és így szólt: H. londoni cégétől megbízásom van, hogy kifizessem önnek a 25000 frankot, melyre váltója

szól, de csak oly föltétel mellett, ha rögtön elhagyja Európát, még pedig a Pennsylvania gőzösnön, mely este 6 órakor indul.

B. zavarodottnak látszott.

— Hogyan? Ön tudja?

— Mindent tudok. Az illető cég mindenről értesített. Csodálom ezeknek az uraknak nagylelkűségét, a kik képesek ilyen áldozatra, hogy elkerüljék a botrányt és feltűnést és megmentsek házukat a szennyfolttól. Mi másképen bosszultuk volna még az ilyen sikkasztást.

B. szeméhez emelte kendőjét, meg volt hatva.

— És csakugyan el kell utaznom? kérdé majdnem-zokogva.

— Föltétlenül, felelt A., különben meg vagyok bizva, hogy rögtön elfogjam.

— És málhám?

— A gőzhajóhoz vannak szállítva. Adja át a váltót és írja alá.

A. odatette eléje a nyugtatványt, kivett a vasszekrényből egy borítékot, leolvasta a 25000 frankot, átvette a váltót s a nyugtatvánnyal együtt beletette a pénztárba.

B. tárczájába tevő a 25000 frankot.

A. a falon függő órára tekintett.

— És most tengerre! szólta B., a ki megnyugodott sorsában. Az ajtó előtt állt a bérszolga. Minden fel volt rakva a kocsira. B. beszállt, A. követte s pár perc múlva a kikötőben voltak. A hajó már készen állt az indulásra.

B. a fedélzetre ment, megváltotta jegyét s eltűnt a fedélzetközben. A. megállt a molon, míg a hajó teljes gőzzel a sik tengerre nem indult.

Még ez este sürgönyözött Londonba, a H. cégnek: »Mebizása teljesítve, a váltó kifizetve, B. Amerikába elküldve.«

Másnap reggel következő sürgöny érkezett a H. cégtől: »Tegnapi távirata érthetetlen, kérek írásbeli felvilágosítást!«

A. elküldte az írásbeli értesítés másolatát, mely szerint B. kellemetlen események következtében elbocsáttatott és hogy minden feltűnést mellőzzenek, a cég jó hírnevét és hitelét ne csorbitsák, kéri a rendőrséget, kényszerítse B.-t Európá elhagyására; Calaisba 15-kén fog érkezni, fizessenek ki 25000 frankot egy általa bemutatandó váltóra; de csak oly föltétel mellett, hogy még az nap Amerikába menjen a Pennsylvania hajón, a kinek kapitánya részére szintén utalványozták az utazási díjat ellenkező esetben B. elfogandó. Arczképét mellékeltek.

H. londoni cégénél nagy feltűnést okozott ez a jelentés, B. két napra szabadságot kapott. A leveléről senkinek sem volt tudomása. B. maga írta az értesítést, sőt arczképét is beküldte. Akkor még nem volt kábel, ma már megcsiphették volna mindjárt kiszálláskor.

*

Egy ausztriai vidéki város fogadójába egy tisztességesen öltözött férfi lépett be, szobát fogadott, este a fogadóban vacsorált, másnap reggel megfizette a mit költött; ez így tartott egy pár napig. Ezalatt megismerkedett a vendéglőssel, egy jómódu emberről, este a tulajdonos oda ült hozzá az asztalhoz, mivel egyedül vacsorált; a reggeli sétát is együtt végezték. A kölcsönös rokonszenv bizalmat ébresztett és egy nap meghívta a vendég

a fogadóst, hogy látogassa meg szobájában. A szoba tiszta volt, csak egy sarkában volt papír összehalmozva, meg egy kis gép; ez utóbbit, mely hasonló volt a fényképelő készülékhez, egy posztólepel fődte.

— Nemde, ohajtana tudni, szólta a vendég, mi ez a készülék?

— Bizonyosan fényképek fölvételére szolgál, felelt a fogadós és olyan szagot is érzek, a milyen fényképezeknél szokott lenni.

— Oh nem, viszonzá a vendég, egészen más a érzéje, lássa, ezek bevont huzalok és ez a palavessző is hozzá tartozik. Ez nagy titok, melynek rengeteg jövője van.

— Veszedelmes? kérdé a fogadós tovább.

— Éppen nem: ebből élek s ön is játszva kereshetne vele, ha közölném a titkot.

— És mit kér a titokért?

— Semmit, csak becsületszavát, esküjét, hogy másnak nem árulja el.

A fogadós meglepetve nézett; az ár viszonylag nagyon csekély volt; gondolkozóba esett.

Végre elfogadta a föltételt és megesküdött; hogy hallgatni fog.

— Nos, szólta a vendég, mereven szemébe tekintve a vendéglősnek, én bankjegyeket gyártok.

A vendéglős megijedt.

— Ne féljen. Évek óta gyártom már a bankjegyet és senki sem gyanakszik rám. Vendéglői számlámat naponként új bankjegyekkel fizetem, én csinálom valamennyit s van több nálam.

E szavakkal kinyitá az asztalfiókot, és néhány egészen új bankjegyet mutatott, melyek egy kekes színű papíron feküdtek.

— Vizsgáltsa meg a bankókat szakértők által, mondá, vajjon nem fogja-e valódiaknak itélni?

A vendéglős a gyertyához tartotta a bankót, összehasonlította egy valódival, mely tárczájában volt, és még kellett vallania, hogy a kettő közt nincs különbség.

A következő reggel a vendég már korán bekopogtatott a fogadósna, hozott neki egy ötöst és egy egyest, melyeket éjjel csinált; ő maga kísérte el a vendéglőst az adóhivatalig, a honnan a vendéglős a hivatalnok azon biztosításával tért vissza, hogy a bankjegyek valódiak.

Igy ment ez több napon át; a hamispénzcsináló mindig vitt a vendéglősnek néhány új, általa gyártott sikerült bankjegyet.

— Hány ilyen bankjegyet csinálhat egy éjjel? kérdé egyszer a vendéglős.

— Kettőt, legfőlebb hármat, felelt a vendég, mert mindegyiket külön kell csinálni s ezért megy a munka lassan, de nekem mindegy, akár egyest, akár tizest, vagy százast csinállok.

— De hát miért nem csinál nagyobbakat is, miért mindig egyest vagy ötöst?

— Ennek az az oka, felelt a hamispénzcsináló, hogy szegény ördög vagyok, ha nagyobb bankjegyet találnak nálam, megtalálnák készülékeimet és el lennék árulva. Önnél egészen más volna; ön gazdag ember, tőkepénzes, önnél még egy ezres sem keltene gyanut.

— Tehát ép így tudna egy ezrest is csinálni? Mindenesetre.

— Csináljon akkor nekem holnapra egy ezrest, jön a vásár, s akkor nagy hasznát vehetem.

— Holnap megcsinálom, de hozzon egy mintát, és pedig egy meglehetősen újat s ne legyen piszkos.

Egy óra múlva hozott a vendéglős egy egészen új ezrest, melyet letett a művész asztalára, a hol több festékes csésze és lombik állott.

Este a két barát együtt vacsorált, a művész azután visszavonult szobájába, hogy dolgozhassék. A vendéglős sokáig hallotta, hogy ráspol és kopácsol. Másnap reggel bekopogtatott a fogadás a vendég ajtaján, de nem kapott feleletet. Végre erőszakosan nyitotta ki az ajtót. A művész nyomtalanul eltűnt, — vele a valódi ezres is.

A tréfa 10—15 frtjába került a hunczfutnak.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Pekurár Simon, Soborsin, 9 korona 80 fillért; *Puha József, Budapest*, 9 korona 90 fillért; *Proksch Jakab, S-A-Ujhely*, 14 korona 78 fillért; *Mátis Gáspár, Zilah*, 15 korona 52 fillért; *Dietz Antal, Gyulafalva*, 15 kor. 81 fillért; *Stitniczky Sámuel, Nandrás*, 18 korona 33 fillért; *Máté Kertész Mihály, Ujszékely*, 19 korona 69 fillért; *Schiller Miksa, Breznóbánya*, 28 korona 25 fillért; *Schmidt Lajos, Szabadka*, 33 korona 56 fillért; *Horváth István, Kispest*, 59 korona 17 fillért; *Vécsey Frigyes, Budapest*, 60 korona 6 fillért; *Dobos Elek, Szombathely*, 66 korona 87 fillért; *Batári András, Miskolcz*, 108 korona 68 fillért; *Bene János, Kassa*, 131 korona 60 fillért; *Somody Imre, Kecskemét*, 171 korona 35 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — *Fabsitz Mátyás, Szt.-Lőrincz*, augusztus és szeptember hónapokra; *Miklós Gyula, Győr*, október hóra; *Illi Mátyás, Ujhatvan*, szeptember, október és november hónapokra; *Gottlieb József, Szécs*, október és november hónapokra; *Vacskó János, Bohuslavic*, október és november hónapokra; *Balta József, Szombathely*, október és november hónapokra; *Kovács Károly, Tószeg*, október és november hónapokra; *Drobni Venczel, Szeged*, szeptember, október, november és december hónapokra; *Petik János, Kassa*, október, november és december hónapokra; *Szász István, Székely-Kocsárd*, november és december hónapokra; *Bredár József, Sajó-Várkony*, november és december hónapokra; *Szél Lajos, Igló*, november és december hónapokra; *Lóczy János, Sajó-Várkony*, november és december hónapokra; *Dörey György, Kaposvár*, december hóra; *Talhamer János, Ózd*, december hóra; *Valkó József, Ózd*, december hóra; *Gergely Pál, Erzsébetfalva*, december hóra; *Lászlófi László, Nagy-Mihály*, január, február és március hónapokra; *Vincze István, Sajó-Várkony*, november, december, január, február, [március és április hónapokra könyveltük.

Felelős szerkesztő: Turtsányi Vilmos.

Raktárnok

vagy rakfelvigyázó, jó egészséges vidéki kis állomásról, lehetőleg a szegedi üzletvezetőség területéről, hajlandó volna-e cserélni Budapestre? Czimem a kiadóhivatalban tudható meg.

Buschmann F. könyvnyomdája Budapest (Harisch-Bazár).

POLGÁR SÁNDOR

orvosi mű- és kötszerésznél
Budapest, VII., Erzsébet-körút 50

legjutányosabban beszerezhető legjobb találmányu sérvkötők, összes betegápolási eszközök és kötszerek, Haskötők, egyenestartók, orthopaediai fűzők és járógépek, valamint műláb és műkéz saját műhelyében a legpontosabban készül.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fenti czimre ügyelni tessék.

Egyesületünk tagjai ezen hirdetés előmutatása esetén 10% engedményben részesülnek.

Háztartási iskola.

Budapest, VII. Rottenbiller-utca 15. sz.

A főváros egyik legkiválóbb intézete, ahol a délelőtti órákban polgárleányok és előkező uri hölgyek tanulnak sütni, főzni, varrni igen csekély díjazás ellenében. Az iskola br. *Dániel Ernőné*, az ország egyik legkiválóbb mánásasszonyának gondozása alatt áll, ki személyesen is őrködik az oktatás helyes iránya felett

Igazgató: *Szécskay István*, vezető: *Balázs Sándorné*, kézimunka-tanító: *Koncz Ida*.

KILOMÉTER-PÉNZEK

könnyű kiszámításához vonatkísérők számára igen hasznos táblázatos kimutatást állított össze

MARUSÁK JÁNOS

Miskolcz állomási kezelő-altiszt.

Ezt a felette hasznos segédeszközt igen szívesen ajánljuk minden máv. vonatkísérő figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél, Miskolcz személy-pálya udvaron 60 fillér árban.

TANKÖNYV

A VASUTI ALTISZTI KÉPESÍTÉSHEZ.

TARTALMA: I. Történelem.

II. Földrajz.

III. Természettan.

IV. Számtan.

V. Mértan.

Irta: **KERTÉSZ ÁRMIN.**

m. kir. áll. vasúti hivatalnok.

A könyv megrendelhető szerzőnél. Budapest, Dohány-utca 28. sz. és lapunk kiadóhivatalában.

Bolti ára 2 korona 20 fillér.

"Kitartás" tagjai és előfizetői megrendelhetik kiadóhivatalunk utján 1 koron 60 fillér kedvezményes árban.